

אביגדור המאירי - הסופר המורד

חאת ג קויג

בדרך כלל מקום נכבד ביצירותיו, כן הוצאו מתחת ידו עוד שני כרכים של סיפורי מלחמה, תחת שמם אדומים, ובגיהנום של משה. מרבה הוא לכתוב על הקיבוץ, "תנובה" ו"בין לילה לילה" (גובלות). הוא הוציא ספר הומוריסטי לנוער, ותירגם ספרים משפות לעו. בוכות ספרי השידים שלו זכה בשני פרסים חשובים: פרס ביאליק ופרס גורדאי. ב-1933 יוצא הוא לאירופה, לקונגרס-סן. בשו בו הריהו כותב ספר, "מסע באירופה הפראית", מקום שהוא מזהיר בפני הפא- שיום העולה.

בגבור הסכנה המאיימת על האנושות, לאחר עלות היטלר לשלטון, יוצא המאירי, במשנה עזו, למערכה למען רעיונותיו ה- אנטי פאשיסטיים. הוא סובר שהישוב ה- יהודי הלילה לו להיסגר בדי אמותיו. הוא מברך על השתתפותם של כמה מאות צעירי רים יהודים מן הארץ בכריגדה הבינלאר- מית של סטרד. ידידותו לברית המועצות מתעצמת להיות אהבה גדולה והכרת תר- דה לארץ זו בשנות מלחמת הגבורה של העם הסובייטי וצבאו כנגד חילות הפא- שיסטים.

אביגדור המאירי, סופר בעל ידענות יהודית עמוקה ותרבות אירופית גדולה, הנו מקורי ויחיד-במינו ביצירותיו, יציר- תו אינה בבחינת תפישת צילום שטחית של אנשים ומאורעות. ניגש הוא אל גי- בוריו גישה אנאליטית השואפת לחשוף את מצפוני לבם, את שאינו ניכר על פי טבעת-עין ראשונה. מעשי בני האדם אי- גם לידו מאורעות-שבאקראי, כי אם הש- תזרות פסיכולוגית של המסיבות, האופי והסביבה שהוא שואף לחקור. המאירי מאהב במלה השירית, שמח הוא לכל שיר וסיפור טוב המופיעים בעברית. סבור הוא, כי יש ויש סופרים צעירים מוכשרים בארץ ישראל, אולם חסרים הם, לדעתו, אוסקים רחבים, עמקנות ותחושת הכלל- אנושי.

"כל רעיון לאומי-אמתי — אומר המאירי — עליו להיות אותה שעה עצמה רע- ין-עולם, לאומנות צרת-לב — אנטי-לאר- מית היא. חייב אדם לקלוט ולעבד בקרבו פנימה את כל היפה והמתקדם שבספרות העולמית, שבחייהם והגותם של עמים א- חרים, יש לנו נוער מופלא בארץ זו. ל- צערנו מתחנך חלק גדול ממנו ברוח שוביניסטי, וסכנה היא שיחניקו בו את אפשרויות ההתפתחות והיצירה הגלומות בו."

למחרת בא אשר יגורתי, הצעיר נמל ונהרג, משנערכה הלוחיה, ועברה ליד בית החולים, התעקשתי שאילוח אליה, ולו רק כמה צעדים, על אף איסור הרופא יצאתי לרחוב בחלוקי-בית החולים, שעון על זרועותיהן של שתי אחיות.

בלכתי אחר הלוחיה, שמעתי אשה אחת אומרת: "אוי, קרבנות כה יקרים!" ועונה לעומתה קול גבר: "וכי מה את רוצה? כשבונים, אי אפשר בלא קרבנות." אני מחזיר פני, והנה לפני יהודי עשיר ומפוסם, מורתח כולי, צעקתי בכוחותי האחרונים: "ומדוע, רבי יהודי, אתה אי- נך בונה?"... צנחתי, תש כה, ונשאוגי חזרה לבית החולים.

מקץ כמה ימים כתבתי מאמר בשם "מכתב גלוי למר שפל", בו שפכתי את מר לבי על אלה הגבורים היהודים, המדב- רים על בנין הארץ ואינם חושבים אלא למלא את צרורם על חשבון דמם של בחר- רים יקרים כאלה."

המאמר שנדפס ב"חדשות הארץ", ליי- שומת היה עצום, אולם די היה בו כדי שהמאירי, ציוני נלהב, ייסגרו בפניו דל- תות כל המערכות, "אומרים עליך", — סח "לו בחשאי המשורר העברי לב יפה, שכולשביק אתה."

בחי אביגדור המאירי החלה תקופת מצוקה.

עברו שבועות וחדשים, יום אחד נפתחה הדלת, ונכנס יהודי בא בימים, גבה-קומה, ומקלו בידו, זה היה חנן קלמנסון, אומר הוא להמאירי:

— רואני שאין רוצים להדפיסך, אין אני מצנאט, ולא עשיר, אולם אראה להע- מיד לרשותך כמה לירות, שתוכל להוציא מפעם לפעם כתב-עת, ותאמר בו את שיש עם לבך לומר."

כך החל המאירי מוציא את עלוניו "לב חדש", בעלי 4 עמודים, שנכתבו כר- לס על ידו, אולם כבר אחד מן הראשונים בהם הסב לן צרות מרובות, שכן, במכתב גלוי להנציב העליון הרברט סמואל, תקף הוא את הממשלה הבריטית, עמדו ותב- עוהו לדין, באשמת "הסתת עם בעם".

רושם עז עשו סיפורי המלחמה של המ- אירי "השנעון הגדול" שהופץ ב-6,000 ספסים ותורגם לשורת שפות, בתוכן צר- פתית, התימאטיקה של המלחמה תופשת

פלטים העוקצנים שלו ובהופעותיו הפומ- ביות.

הוא נולד בכטר, באוקראינה הקאר- פאטית, נתחנך אצל סבו, בעל-אחוזה, משכיל ואיש-עבר, חינוך מסודתי עבר: חדר, ישיבה, בית מדרש לרבנים, אחר עקר לבודאפשט, והשלים את חוק לימ- ריו בגימנסיה.

בגיל צעיר אחז אביגדור ספירשטיין המאירי בעט-סופרים, בן 17 הדפיס ב"ה- מצפה" היוצא בקראקא את שירו הראשון, שמיד נסבה אליו שיכת-הלב, הזמינהו לעבוד בהוצאות שונות, הוא סירס את שיריו ב"השלח" ו"הצפירה", שהוא נעשה סופרה הקבוע בבודאפשט, ב-1912 מופיע כרך שיריו הראשון, "משידי אביגדור פוירשטיין", ההד חס, הביקורת מדגישה את מקוריות המחשבה, את החזון השירי את העושר הלשוני.

פורצת מלחמת 1914, פיערשטיין מגר- ייס, נופל בשבי, ויושב שלוש שנים בסי- ביר, המהפכה משחררתהו, הוא בא לקיוב, ואחר לאודסה, אותם ימים פנתה קבוצת סופרים עבריים לממשלה הסובייטית בב- קשה להתיר את יציאתם לארץ-ישראל, לנין נתן רשות זו ל-12 סופרים, וביאליק בראשם, ביניהם נמנה גם אביגדור פיער- שטיין.

מיד עם בואו ארצה ארץ זקרה, שקנה שם לאביגדור המאירי, ואותה שעה עצמה העמידו בסכסוך עם המוסדות הרשמיים של היישוב, הוא חלה בקדחת טרופית, והובא לבית החולים בחום של 40 מעלות, "בשכבי כה בבית החולים, ליד החלון, — מספר הוא, — אני שומע, פתאום, קול שירה נפלאה, עליוזה, הסתכלתי חוצה, והנה בחור כבן 16-17, עובד על גג הבנין שממול, למטה עמד יהודי בעל זקן, שצ- עק כלפי מעלה את פקודותיו, לא יכולתי להתיק את עיני מוה הבחור השר, ולפתע פלחתי מחשבת-אימים: סופו שיפול מן הגג! העבודה מסוכנת, ושום מיחקן-מגן לא היה, ביקשתי נייר, וכתבתי פתקה לכ- על-הבית אשר למטה, וביקשתי שיתקן מעקה כלשהוא בשיפולי הגג, מחמת סכ- נה — סיימתי בפסוק מן התורה — "פן יפול הנפול", שלחתי את המכתב לאיש בעל הזקן, והלה השיב לי, שאם בעל- רחמנות כזה אנוכי, אדרכא, אשתתף נא בסכום ידוע, ואז יתקן את המעקה..."

ערב במחיצתו של אביגדור המאירי משמעו: להימצא כמה שעות בשבי-קסמו של אמן השיחה; משמעו חוויה רוחנית גדולה, אכן, איזה בעל-שיחה נפלא! המאירי עושה מחשבה מאין, יוצר תוך כדי שיחה, מחשבה רודפת מחשבה, וכל רעיון מרעיונותיו לובש חן של מקוריות, שנינה, שכנוע פנימי ומגני-נעורים, על אף

57 שנותיו, דמותו החסונה ופניו הנעימות, הקורנות רוחניות, צופנים בחובם קלות מופלאה.

בנאום כבכתביה, המאירי הוא סורף- גדרות, שנואה עליו ההסתגלות ואין הוא חושש לשחות כנגד הזרם, אם סבור הוא שהזרם עכוריו הוא, ומוליך לביצה הזעיר- בורגנית, סארקאזם שאינו יודע רחם הוא שופך על המרחוקים נביאי-שקר בעיניו, ויגדל כאשר יגדל כוחם וכבודם, ואותה שעה עצמה מתסעם הוא לכל רעיון שהוא נשגב ואמתי בעיניו, הוא מגן עליו ולוחם את מלחמתו בלהט, בכל עזו כשרונו הגדול.

דרכו של אביגדור המאירי, אחד הסופ- רים המשוררים העברים הגדולים והמ- קוריים בימינו מלאה עקלתונים וסתירות, אולם תמיד היה ונשאר הסופר-הלוחם, הסופר-המורד, תמיד חתר אל האמת, ומ- עולם לא נרתע מלהקריב את הקריירה שלו כסופר, לא פעם השים עצמו מטרה לרדיטות ורעב, ובלבד שיאמר בקול רם את שהוא חושב, והוא עשה זאת, מעשה אמן, בספריו ובסיפוריו, בשיריו, בסאמ-